

Hemşirelik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Uzaktan Eğitimde Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri: Kesitsel Bir Çalışma*

Self-Directed Learning Skills of First-Year Nursing Students in Distance Education: A Cross-Sectional Study*

Fatma TANRIKULU, Handenur GÜNDOĞDU

ÖZ

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitim yoluyla verilen derslerde öğrencilerin kendi öğrenmesinden sorumluluk alarak, bilgiye ulaşma yolunu öğrenmesi, gereksinimi olan bilginin farkında olması, doğru ve güvenilir bilgiye erişebilmesi, edinilen bilgileri sorgulayabilmesi diğer bir deyişle öz yönetimli öğrenme becerilerini kullanması önemlidir. Bu çalışmada, hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi amaçlandı. Tanımlayıcı ve kesitsel tipte gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 110 birinci sınıf öğrencisi oluşturdu. Veriler "Sosyodemografik Özellikler Formu" ve "Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği" kullanılarak toplandı. Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve LSD Post Hoc testi kullanıldı. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının $20,05 \pm 2,30$ olduğu ve %53,6'sının internette günde ortalama 3 ile 5 saat arasında zaman geçirdikleri belirlendi. Araştırmada uzaktan eğitimle öğrenim gören hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği toplam puanının aritmetik ortalaması $85,80 \pm 9,64$ olarak saptandı. Öğrencilerin ölçek alt boyutlarından ise; öz izleme $19,94 \pm 2,35$, güdülenme $30,48 \pm 4,05$, öz kontrol $18,29 \pm 3,25$ ve özgüven $17,08 \pm 2,22$ ortalama puan aldıkları belirlendi. Çalışmada interneti çoğunlukla çevrimiçi ders amacıyla kullanan öğrencilerin güdülenme düzeylerinin, eğlence ve oyun amacıyla kullanan öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptandı. Bu araştırmanın sonucunda hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşıldı. Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği'ne göre öz izleme, güdülenme, öz kontrol ve özgüven alt boyutları ortalamanın üzerinde puan aldı. Öğrencilerin güdülenme düzeyi interneti çoğunlukla çevrimiçi ders ile oyun ve eğlence amacıyla kullanımına göre farklılaştı. Bu amaçla uzaktan eğitim sistemi ile verilen derslerde yenilikçi öğrenme yöntemleri kullanılarak öğrencilerin çevrimiçi derslere katılımı artırılmalıdır. Ayrıca hemşirelik ders içeriklerinde uzaktan eğitim ve öz yönetimli öğrenme becerilerinin kullanımı konularına yer verilerek öğrencilerin bu konularda bilgi edinmesi sağlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik öğrencisi, Uzaktan eğitim, Öz yönetimli öğrenme

Tanrikulu F., & Gündoğdu H., (2024). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerileri: Kesitsel bir çalışma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 14(1), 93-100. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1364972>

*Bu araştırma 27-28 Haziran 2023 tarihleri arasında İtalya'da gerçekleştirilen Uluslararası Eğitimde Yeni Ufuklar Konferansı'nda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*This research was presented as an oral presentation at the International Conference on New Horizons in Education held in Italy between 27-28 June 2023.

Fatma TANRIKULU (✉)

ORCID ID: 0000-0003-1203-5852

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye
Sakarya University of Applied Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Sakarya, Türkiye
ftanrikulu@subu.edu.tr

Handenur GÜNDOĞDU

ORCID ID: 0000-0001-9058-6057

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, Türkiye
Sakarya University of Applied Sciences, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Sakarya, Türkiye

Geliş Tarihi/Received : 22.09.2023

Kabul Tarihi/Accepted : 22.02.2024

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

ABSTRACT

In nursing education, in courses given through distance education, it is important for students to take responsibility for their own learning, learn the way to access information, be aware of the information they need, access accurate and reliable information, question the information obtained, in other words, use self-directed learning skills. This study aimed to examine the self-directed learning skills of first-year nursing students in distance education. The sample of this descriptive and cross-sectional study consisted of 110 first-year students studying in the nursing department. Data were collected using the "Sociodemographic Characteristics Form" and the "Self-Directed Learning Skills Scale". Descriptive statistics, independent groups t test, one-way analysis of variance (ANOVA), Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis test and LSD Post Hoc test were used in the statistical evaluation of the data. It was determined that the average age of the students participating in the study was 20.05 ± 2.30 and 53.6% of them spent an average of 3 to 5 hours a day on the internet. In the study, the arithmetic mean of the total score of the Self-Directed Learning Skills Scale of first-year nursing students studying via distance education was found to be 85.80 ± 9.64 . Among the students' sub-dimensions of the scale; It was determined that they had an average score of 19.94 ± 2.35 for self-monitoring, 30.48 ± 4.05 for motivation, 18.29 ± 3.25 for self-control, and 17.08 ± 2.22 for self-confidence. In the study, it was determined that the motivation levels of students who mostly used the internet for online lessons were statistically significantly higher than those who used the internet for entertainment and games. As a result of this research, it was concluded that the self-directed learning skills of first-year nursing students in distance education were at a good level. According to the Self-Directed Learning Skills Scale, the self-monitoring, motivation, self-control and self-confidence subscales scored above the average. The motivation level of the students differed according to their use of the Internet mostly for online courses and games and entertainment purposes. For this purpose, students' participation in online courses should be increased by using innovative learning methods in distance education courses. In addition, distance education and the use of self-directed learning skills can be included in nursing course contents and students can be informed about these issues.

Keywords: Nursing students, Distance education, Self-directed learning

GİRİŞ

Son yıllarda teknoloji alanında yaşanan gelişmeler bilim dünyası üzerinde etkilenmelere neden olarak, bilgiye erişimi çok daha kolay bir hâle getirmiştir (Öztürk, 2015). Bu durum bireylerin kendilerini geliştirmesi açısından her ne kadar olumlu olarak görünse de kendi öğrenme ihtiyaçlarının farkında olmayan ve kendi kendine öğretim planlamalarını yapamayan bir toplumda gelişim göstermek çok da mümkün değildir (Recepoğlu, 2021). Bu nedenle bilgi ve teknoloji toplumunda kendi öğrenmesinden sorumluluk alarak, bilgiye ulaşma yolunu öğrenmek, gereksinimi olan bilginin farkında olmak, doğru ve güvenilir bilgiye erişebilmek ile edinilen bilgileri etkin kullanabilmek çok değerli bir noktaya gelmiştir (Tekkol & Demirel, 2018).

Öğrenmeyi öğrenme kavramının, geçmişte daha çok bireyin öğrenmesi anlamında kullanıldığı ifade edilmektedir (Csapo, 2007). Günümüzde ise öğrenmeyi öğrenme kavramı; öğrenme gereksinimini belirleyerek, kendi öğrenmesini düzenleyebilen ve yönetebilen kişiler için kullanılmaktadır. Literatürde bu durum öz yönetimli öğrenme kavramı ile açıklanmakta olup, öğrenmeyi öğrenmenin en önemli ilkelerinden birinin öz yönetim olduğu belirtilmektedir (Tekkol & Demirel, 2018; Recepoğlu, 2021). Knowles (1975) öz yönetimli öğrenmenin gerçekleştirilmesi için, başkalarının yardımıyla ya da yardımı olmaksızın bireylerin kendine bazı hedefler koymas ve bu hedeflere ulaşmak için istekli olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bu hedefler arasında bireylerin öğrenme ihtiyaçlarını belirleyebilmesi, öğrenme hedeflerini ortaya koyabilmesi, öğrenme konusunda gerekli kaynakları tanımlaması, uygun öğrenme stratejilerini seçme/kullanma ve öğrenme çıktıları değerlendirilebilmesi sayılmaktadır (Orkun & Bayırlı 2019). Tüm bunlar öğrenme sürecindeki bireyin bireysel kontrolünü ve öğrenme süreçlerine

etkin katılımını gerektirmektedir. Bu kontrol sayesinde bireyler kendi öğrenmelerini düzenleyebilmekte ve hedeflerini belirleyebilmektedirler (Grover, 2015).

Öz yönetimli öğrenme becerileri ile ilgili ulusal ve uluslararası ölçekte yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların çoğunlukla eğitimle ilgili olduğu görülmektedir (Artsın ve ark., 2019; Recepoğlu, 2021; Karagülle & Berkant, 2022; Hong et al., 2021; Yu, 2021). Özellikle 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 salgınının etkisiyle yaygınlaşan uzaktan eğitim süreçleri ile birlikte bazı çalışmalarda öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesinin önemli olduğuna dikkat çekilmiştir (Hong et al., 2021; Pelikan ve ark., 2021; Yu, 2021). Hong ve ark. (2021), uzaktan eğitimde dersin verimliliğini ve öğrencilerin başarısını teknolojik cihazların kullanımına hâkim olma yeteneklerinden ziyade, öğrencilerin kendi öğrenme ortamlarını oluşturmalarına, planlamalarına ve yönetmelerine bağlı olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada yazarların dikkat çektiği bir diğer konu ise uzaktan eğitimde öğrencilerin özyönetimlerini gerçekleştirebilmesinde içsel motivasyon ve erteleme davranışlarının etkili olabileceğidir. Pelikan ve ark. (2021) ise uzaktan eğitimin birçok avantajlı yönünün bulunması ile birlikte öğrenmede esneklik, öğrenen odaklı olması ve fiziksel sınıf ortamındaki disiplinden uzak olması nedeniyle öğrencinin kendi öğrenme sürecini takip etmesi gerektiğini de vurgulamıştır. Türkiye'de Artsın ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmada; çevrimiçi derslerde kendi öğrenme süreçlerini yönetebilen öğrencilerin daha hızlı öğrenbildiği ve derslerde iyi performans gösterdiği ifade edilmektedir.

Hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitim yöntemlerinin kullanımı çok eskiye dayanmış olsa da gerçek anlamda bu yöntemin kullanımı Covid-19 pandemisi ile başlamıştır. Covid-19 pandemi

YÖNTEM

Araştırmanın Tasarımı

Çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Bu araştırma Türkiye'nin kuzeybatısında bulunan bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesinde, hemşirelik bölümünde öğrenim gören 121 birinci sınıf hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Evreninin tamamına ulaşılması hedeflendi ve araştırma örnekleme 110 hemşirelik birinci sınıf öğrencisi dahil edildi. Araştırmaya dahil edilme kriterleri hemşirelik bölümünün birinci sınıf düzeyinde öğrenim görüyor olmak, uzaktan eğitim yoluyla ders alıyor olmak ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak olarak belirlendi. Araştırmada evrenin %90,9'una ulaşıldı.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak amacıyla "Sosyodemografik Bilgi Formu" ile "Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği" kullanıldı.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Bu form literatür doğrultusunda (Öztürk, 2015; Yılmazsoy & Kahraman, 2019; Receptoğlu, 2021) araştırmacılar tarafından oluşturuldu. Toplam 10 soru bulunan formda, öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, anne ve baba eğitim durumu gibi soruların yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerini etkileyen sorular yer almaktadır.

Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin öz-yönetimli öğrenme beceri düzeylerini ölçmek amacıyla, Tekkol ve Demirel (2018) tarafından geliştirilen "Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği" kullanıldı. 21 maddeden oluşan ölçeğin "öz izleme, güdülenme, öz kontrol, özgüven" olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekte yer alan her bir soru 1 (Hiçbir Zaman), 2 (Nadiren), 3 (Bazen), 4 (Genellikle), 5 (Her Zaman) olarak puanlanır. Ölçekten alınacak minimum puan 21 maksimum puan 105'dir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça genel öz yönetimli öğrenme becerisi artmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayıları incelendiğinde; öz izleme boyutu için 0,76, güdülenme için 0,82, öz kontrol için 0,79, özgüven için 0,69, ölçeğin geneli için ise 0,89 olduğu görüldü. Bu çalışmanın verileriyle hesaplanan Cronbach alpha güvenirlik katsayıları öz izleme boyutu için 0,58, güdülenme boyutu için 0,83, öz kontrol boyutu için 0,81, özgüven boyutu için 0,50, ölçeğin geneli için 0,88 olarak belirlendi.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırmada kullanılan tüm prosedürler Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yürütüldü. Çalışmanın yapılabilmesi için Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alındı. (Onay Numarası: E-26428519-044-83924). Çalışmanın yürütüldüğü kurumdan ise kurum onayı alındı. Tüm öğrencilere çalışmanın amacı ve yöntemi hakkında bilgi veri-

sürecinde, virüsün bulaşma zincirini kırabilmek amacıyla birçok uygulamalı disiplinde olduğu gibi hemşirelik alanında da uzaktan eğitim kararı alınmıştır (İlaslan & Demiray, 2021). Bununla birlikte Şubat 2023 tarihinde 11 ilin etkilendiği Kahramanmaraş merkezli depremin ardından Türkiye genelinde yer alan tüm üniversitelerde uzaktan eğitim kararı alınmış ve hemşirelik eğitiminde ikinci kez tüm dersler uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmüştür (Telli & Altun, 2023). Bu salgınlar ve deprem sonrasında yükseköğrenim düzeyindeki teorik/uygulamalı tüm derslerin uzaktan eğitim yolu ile etkili bir şekilde sürdürülmesinde eğitimciler kadar öğrenen bireylerin de öğrenme sorumluluğunu alması gerekmektedir (Duman, 2020).

Özellikle hemşirelik eğitiminin ilk yılında öğrencilere hemşirelik mesleği ile ilgili bilimsel temellere dayalı hemşirelik bilgi ve beceri davranışlarının kazandırılması hedeflenmektedir. Öğrenciler hemşirelik eğitiminin ilk yılında hemşirelik mesleğine temel oluşturacak derslerde kuramsal bilgi edinmekte ve bu bilgileri beceriye dönüştürmeyi, iletişim ve empati becerilerini geliştirmeyi, bütüncül hasta bakımını ve uygulamalarını öğrenmektedirler (Ünal & Ağaçdiken, 2017). Dolayısıyla hemşirelik mesleğinin temelini oluşturan konuların öğretildiği birinci sınıfta uzaktan eğitim yolu ile yürütülen derslerde öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemesi, hedeflerini ortaya koyması, bu doğrultuda kendine uygun yöntem geliştirerek, belirlediği hedefler doğrultusunda amacını gerçekleştirilmesi ve kendi sonucunu değerlendirebilmesi olarak tanımlanan öz yönetimli öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi önemlidir.

Uluslararası literatürde hemşirelik öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelendiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Robb, 2016; Salamonson et al., 2016; Cho & Jang, 2022). Ülkemizde ise hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamada öz yönetimli öğrenmelerine ilişkin çalışmalar olduğu görülmektedir (Sümen & Evgin, 2022; Kurt & Eskimez, 2022; Subaş & Karaçay, 2023). Ayrıca çalışmalarda öz yönetimli öğrenmenin daha çok yüz yüze eğitim süreçlerinde ve hemşirelik eğitiminin tüm düzeylerinde (1.,2.,3. ve 4. sınıf) incelendiği saptanmış olup, uzaktan eğitimde hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelendiği çalışmaya rastlanılmamıştır. Oysa teorik ve klinik uygulamaya dayalı olan hemşirelik eğitiminde öğrencilerin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin belirlenmesi öğrenci başarısının artırılması ve klinik uygulamalara yön verilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın literatürdeki boşluğu dolduracağı ve gelecek çalışmalara örnek olacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmada hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi amaçlandı.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerileri nasıldır?
2. Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerini etkileyen faktörler nelerdir?

lerek, araştırmaya katılmaya gönüllülük konusunda onamları alındı. Araştırma sürecinde öğrencilerin anonimlikleri korunarak gizliliğin ve mahremiyetin korunması sağlandı.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Nisan-Haziran 2023 tarihleri arasında çevrimiçi ortamda 'Google Forms' aracılığıyla hazırlanan formlar ile toplandı. Araştırmanın dahil edilme koşullarını sağlayan öğrencilerin formu doldurabilmeleri için anket linki oluşturuldu ve bu link öğrencilerin e-posta adreslerine iletildi. Anketin giriş sayfasında bilgilendirilmiş gönüllü olur formu sunuldu ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler formu doldurarak çevrimiçi ortamda araştırmacılara ilettiler. Öğrencilerin e-postalarını kontrol etmeme ihtimali nedeniyle, sosyal medya ortamında öğrencilere hatırlatma yapıldı. Formların doldurulmasının yaklaşık 10 dakika sürdü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Google Forms anket yöntemi ile toplanan verilerin istatistiksel analizi SPSS (IBM SPSS Statistics 25) adlı paket program kullanılarak yapıldı. Tanımlayıcı istatistiksel analizlerden ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve yüzde değerleri kullanıldı. Verilerin normal dağılımını test etmek için Shapiro Wilk testi kullanıldı. Normal dağılım özelliği gösteren verilerde gruplar arasındaki farkları karşılaştırmak için bağımsız gruplarda t testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılırken, normal dağılım göstermeyen verilerde Mann-Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi kullanıldı. İki'den fazla grup karşılaştırmasında fark oluşturan grubu belirlemek amacıyla LSD Post Hoc testi uygulandı. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin sosyodemografik verileri incelendiğinde; öğrencilerin yaş ortalamasının $20,05 \pm 2,30$ olduğu, %70,0'inin kadın öğrencilerden oluştuğu, %69,1'inin Anadolu Lisesi'nden mezun olduğu, anne (%40,9) ve baba (%31,8) eğitim durumlarının çoğunlukla ilkököl düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (%53,6) kendine ait bir bilgisayarı olduğunu, %89,1'i internet erişiminin bulunduğunu, %53,6'sı günde ortalama 3-5 saat internette zaman geçirdiğini ve %56,4'ü interneti kullanma amacının çoğunlukla sosyal medya olduğunu ifade etti. Hemşirelik öğrencilerinin %30,0'u uzaktan eğitimden memnun olmadıklarını ve %35,5'i ise uzaktan eğitim ile kısmen öğrendiğini belirtti (Tablo 1).

Tablo 2'de hemşirelik öğrencilerinin Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği'nden ortalama $85,80 \pm 9,64$ puan aldığı görülmektedir. Öğrencilerin ölçeğin öz izleme alt boyutundan $19,94 \pm 2,35$, güdülenme alt boyutundan $30,48 \pm 4,05$, öz kontrol alt boyutundan $18,29 \pm 3,25$, özgüven alt boyutundan ise $17,08 \pm 2,22$ ortalama puan aldıkları belirlendi (Tablo 2).

Tablo 1: Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri (n=110)

	Ort ± SS	
Yaş (yıl)	20,05±2,30	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	77	70,0
Erkek	33	30,0
Mezun olunan ortaöğretim türü		
Fen Liseleri	15	13,6
Anadolu Liseleri	76	69,1
Sağlık Meslek Liseleri	9	8,2
İmam Hatip Liseleri	10	9,1
Annenin eğitim durumu		
Okur-yazar değil	20	18,2
İlkokul	45	40,9
Ortaokul	27	24,5
Lise	14	12,7
Yüksek öğrenim	4	3,7
Babanın eğitim durumu		
Okur-yazar değil	8	7,3
İlkokul	35	31,8
Ortaokul	19	17,3
Lise	31	28,1
Yüksek öğrenim	17	15,5
Kendine ait bilgisayar		
Var	59	53,6
Yok	51	46,4
İnternet erişimi		
Var	98	89,1
Yok	12	10,9
İnternette günlük geçirilen süre		
0-2 saat	14	12,7
3-5 saat	59	53,6
6-8 saat	31	28,2
9 saat ve üstü	6	5,5
İnterneti çoğunlukla kullanma amacı		
Online ders	34	30,9
Sosyal medya	62	56,4
Eğlence- oyun	14	12,7
Uzaktan eğitimden memnun olma durumu		
Hiç memnun değilim	27	24,5
Memnun değilim	33	30,0
Kararsızım	22	20,0
Kısmen memnunum	25	22,7
Memnunum	3	2,8
Uzaktan eğitim ile mesleki öğrenme/bilgi kazanma durumu		
Hiç öğrenmiyorum	15	13,6
Pek öğrenmiyorum	25	22,7
Ne öğreniyorum ne öğrenmiyorum	27	24,5
Kısmen öğreniyorum	39	35,5
Çok iyi öğreniyorum	4	3,7
Toplam	110	100,0

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyet, mezun oldukları ortaöğretim türü, kendine ait bilgisayar ve internet erişiminin olması, internette geçirdikleri günlük ortalama süre, uzaktan eğitimden memnun olma, uzaktan eğitim yoluyla bilgi kazanma durumları ile Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı

($p>0,05$). Öğrencilerin güdülenme alt boyut puan ortalamaları ile interneti kullanım amacı arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($p<0,05$). Aradaki farkın kaynağının ise, interneti çoğunlukla ders amacıyla kullanan öğrenciler ile eğlence ve oyun amacıyla kullanan öğrenciler arasında olduğu saptandı (Tablo 3).

Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerinin Öz Yönetimli Öğrenme Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları (n=110)

	Total	Öz izleme	Güdülenme	Öz kontrol	Özgüven
Madde sayısı	21	5	7	5	4
Minimum-maksimum skor	61-105	13-25	15-35	10-25	9-20
Ort±SS	85,80±9,64	19,94±2,35	30,48±4,05	18,29±3,25	17,08±2,22

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma.

Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri ile Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyodemografik özellikler (n=110)	Öz yönetimli öğrenme ölçeği	Öz yönetimli öğrenme ölçeği alt boyutları			
	Total Skor Ort±SS	Öz izleme Sıra ortalaması	Güdülenme Sıra ortalaması	Öz kontrol Sıra ortalaması	Özgüven Sıra ortalaması
Cinsiyet					
Kadın	85,53±9,71	55,23	54,05	54,94	56,29
Erkek	86,42±9,61	56,12	58,88	56,82	53,65
Test değeri	-0,444 ^a	-0,135 ^b	-0,732 ^b	-0,286 ^b	-0,403 ^b
p	0,659	0,892	0,464	0,775	0,687
Mezun olunan ortaöğretim türü					
Fen Liseleri	84,86±12,41	53,73	54,90	55,70	47,90
Anadolu Liseleri	85,84±9,56	54,95	55,65	54,06	58,34
Sağlık Meslek Liseleri	89,22±6,07	71,89	55,39	73,33	54,83
İmam Hatip Liseleri	83,80±8,63	47,55	55,35	50,10	45,95
Test değeri	0,561 ^c	3,140 ^d	0,007 ^d	3,307 ^d	2,417 ^d
p	0,642	0,371	0,999	0,347	0,491
Kendine ait bilgisayar					
Var	87,10±8,26	60,61	57,84	57,16	58,78
Yok	84,29±10,92	49,59	52,79	53,58	51,71
Test değeri	1,501 ^a	-1,829 ^b	-0,832 ^b	-0,592 ^b	-1,176 ^b
p	0,137	0,067	0,405	0,554	0,240
İnternet erişimi					
Var	85,54±9,34	55,23	54,64	53,58	54,89
Yok	87,91±12,09	57,67	62,54	71,21	60,50
Test değeri	-0,804 ^a	-0,252 ^b	-0,815 ^b	-1,822 ^b	-0,583 ^b
P	0,423	0,801	0,415	0,069	0,560
İnternette günlük geçirilen süre					
0-2 saat	81,92±12,75	49,54	44,79	47,29	63,71
3-5 saat	87,25±9,143	61,71	57,12	59,91	56,30
6-8 saat	85,41±8,73	49,10	57,11	53,63	52,89
9 saat ve üstü	82,50±9,83	41,42	56,25	41,00	42,00
Test değeri	1,467 ^c	5,271 ^d	1,835 ^d	3,455 ^d	2,309 ^d
p	0,228	0,153	0,607	0,327	0,511

Tablo 3: Devam

Sosyodemografik özellikler (n=110)	Öz yönetimli öğrenme ölçeği	Öz yönetimli öğrenme ölçeği alt boyutları			
	Total Skor Ort±SS	Öz izleme Sıra ortalaması	Güdülenme Sıra ortalaması	Öz kontrol Sıra ortalaması	Özgüven Sıra ortalaması
İnterneti çoğunlukla kullanma amacı					
Çevrimiçi ders ¹	88,38±7,95	62,34	66,19	61,09	58,32
Sosyal medya ²	85,33±10,17	55,42	53,19	55,85	55,81
Eğlence- oyun ³	81,57±9,78	39,25	39,79	40,36	47,25
Test değeri	2,717 ^c	5,323 ^d	7,632 ^d	4,273 ^d	1,242 ^d
p	0,071	0,070	0,022*	0,118	0,537
Posthoc ^e			1>3		
Uzaktan eğitimden memnun olma durumu					
Hiç memnun değilim	86,66±9,75	56,46	57,37	59,56	54,67
Memnun değilim	85,93±8,71	53,89	54,86	52,94	55,68
Kararsızım	84,86±9,30	46,64	49,05	56,98	58,80
Kısmen memnunuz	86,36±10,72	65,42	58,42	56,18	54,98
Memnunuz	78,66±15,17	46,83	68,67	30,67	41,17
Test değeri	0,530 ^c	4,555 ^d	1,782 ^d	2,566 ^d	0,890 ^d
p	0,714	0,336	0,782	0,633	0,926
Uzaktan eğitim ile mesleki öğrenme/bilgi kazanma durumu					
Hiç öğrenmiyorum	82,66±11,93	45,70	48,70	49,90	54,60
Pek öğrenmiyorum	84,24±9,97	49,68	52,32	53,38	45,48
Ne öğreniyorum ne öğrenmiyorum	88,18±9,65	60,93	60,54	61,30	67,06
Kısmen öğreniyorum	86,61±8,20	58,41	54,69	57,19	56,09
Çok iyi öğreniyorum	83,25±10,99	63,63	74,75	34,13	37,75
Test değeri	1,116 ^c	3,701 ^d	3,121 ^d	3,423 ^d	7,473 ^d
p	0,353	0,448	0,538	0,490	0,113

^aBağımsız grup t-testi; ^bMann-Whitney U testi; ^cTek yönlü varyans analizi; ^dKruskal Wallis testi; ^eLSD testi; *p<0,05.

TARTIŞMA

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinde uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmadan elde edilen verilere göre, öz yönetimli öğrenme becerileri toplam puanının ortalama 85,80±9,64 olduğu belirlendi. Ölçekten alınacak minimum puanın 21 maksimum puanın 105 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, araştırmaya katılan öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri toplam puanlarının ortalamanın üzerinde olduğu görüldü. Buna göre öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerinin yüksek olduğu söylenebilir. Çalışmamızla benzer biçimde Sümen ve Evgin'in (2022) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öz yönetimli öğrenme becerileri toplam puanının ortalama 85,80±9,64 olduğu saptanmıştır. Türkiye'de yapılan bir diğer çalışmada ise; hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin diğer düzeydeki öğrencilere göre klinik uygulama öz yönetimli öğrenme becerilerinin yüksek olduğu yönünde sonuçlar elde edilmiştir (Kurt ve Eskimez, 2022). Nazarianpirdosti ve ark. (2021) hemşirelik öğrencilerinde öz yönetimli öğrenme ile ilgili 12 makalenin sonuçlarını paylaştıkları meta analiz çalışmasında; öğrencilerin

öz-yönetimli öğrenme ortalamasının orta düzeyde olduğu bildirilmiştir. Araştırma bulgularımız yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Öz yönetimli öğrenmenin bireysel öğrenmeyi, araştırmayı, sonuçlarını değerlendirmeyi sağlayan bir özellik olduğu düşünülürse öğrencilerin öğrenmeye istekli ve kendi öğrenmelerinden sorumluluk duyan öğrenciler olduğu söylenebilir.

Eker (2014), öz yönetimli öğrenmenin ilk aşaması olan öz izlemenin bireyin kendi davranışlarına odaklanması ve davranışlarını gözlemlemesi olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri ölçeğinin öz izleme alt boyutunda ortalamanın üzerinde puan aldıkları belirlendi. Çalışmamıza benzer bir şekilde uzaktan eğitim alan öğrenciler ile yapılan çalışmada öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri açısından öz izleme puanlarının ortalamanın üzerinde olduğu görülmüştür (Yılmazsoy ve Kahraman, 2019). Karagülle ve Berkant (2022) tarafından mühendislik ve eğitim bilimleri öğrencileri ile yapılan çalışmada ise; çalışmamızdan farklı olarak öğrencilerin öz izleme alt boyutundan ortalamanın altında değer aldığı belirlenmiştir. Bu farkın araştırmanın örneklem

grubunun yüz yüze eğitim alan öğrencilerden oluşması ve örneklerinin geniş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmamızda hemşirelik öğrencilerinin öz yönetim açısından öz izleme becerilerinin ortalamasının üzerinde olmasının nedeni öğrencilerin dersleri uzaktan eğitim yoluyla takip etmesi nedeniyle sorumluluğu daha çok kendilerinin üstlenmiş olması ile açıklanabilir.

Bireyin kendi öğrenme sürecini yönetebilmesinde güdülenme belirleyici bir özelliktir. Katılımcıların güdülenme alt boyutunda öz yönetim açısından istenen davranışları gösterdiği saptanmıştır. Kurt ve Eskimez'in (2022) hemşirelik öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada; birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin diğer düzeydeki öğrencilere göre güdülenmelerinin öz yönetim açısından önemli ölçüde yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde öz yönetimi yüksek olan öğrencilerin güdülenme özelliğine sahip olduğu ve çevrimiçi öğrenme ortamına daha kolay uyum sağlayabileceği belirtilmektedir (Hasgören, 2021; Wong, Tang ve Cheng 2021). Bu araştırmadan elde edilen bulgular diğer çalışmaların sonuçları ile uyumlu bulundu. Bununla birlikte bu araştırmada öz yönetimli öğrenme becerileri düzeyi yüksek olan katılımcıların büyük çoğunluğunun güdülenme özelliğine sahip olduğu yorumu yapılabilmektedir.

Bireylerin başarılı olmak için koydukları hedefe ulaşabilmesi için öz yönetimli öğrenme becerilerinden öz kontrol ve özgüven becerilerini kullanmaları gerekmektedir. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri ölçeğinin öz kontrol ve özgüven alt boyutlarından aldıkları puanların ortalamasının üzerinde olduğu görüldü. Uzaktan eğitim öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin incelendiği bir çalışmada; öz kontrol ve özgüven becerilerinin bizim araştırma sonuçlarımız ile benzerlik gösterdiği saptandı (Yılmazsoy ve Kahraman, 2019). Üniversitenin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler ile yürütülen bir başka çalışmada ise; sayısal bölümde öğrenim gören öğrencilerin öz kontrol ve özgüven düzeylerinin anlamlı bir şekilde yüksek olduğu ifade edilmiştir (Karagülle ve Berkant, 2022). Araştırmamızda hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz kontrol ve özgüven alt boyut puanlarının ortalamasının üzerinde saptanması, öğrencilerin sayısal alanda eğitim alarak hemşirelik mesleğine kabul edilmesi ile ilişkili olabilir.

Wong ve arkadaşları (2021) hemşirelik eğitiminde öğrencilerin sorumluluk duygusunu, özgüvenini ve bağımsız öğrenmesini geliştirmek için öz yönetimli öğrenme becerilerini de geliştirmek gerektiğinden bahsetmiştir. Bunun için öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini etkileyen faktörlerin göz önünde bulundurulmasının önemine vurgu yapmıştır. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin öz yönetimli öğrenmelerini yaş, cinsiyet, öğrenme çevresi, öğrenme stili, teknolojinin kullanımı gibi faktörlerin etkileyebileceği belirtilmektedir (Wong ve ark, 2021; Nazarianpirdosti ve ark., 2021). Bu araştırmada öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerileri, öz yönetimli öğrenme açısından öz izleme, güdülenme, öz kontrol ve özgüven özellikleri ile yaş, cinsiyet, mezun olduğu orta öğretim türü, teknolojik olanakla-

rı (bilgisayarı olma, internet erişimi v.s) ve uzaktan eğitimden memnun olma ve uzaktan eğitim ile bilgi kazanma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olmadığı saptandı. Bu durum örneklemin birinci sınıf öğrencilerinden oluşması ve sayısından kaynaklanmış olabilir. Ancak öğrencilerin öz yönetim açısından güdülenme düzeyleri ile interneti kullanım amacı arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu, bu farkın ise interneti çoğunlukla çevrimiçi ders amacıyla kullanan öğrencilerden kaynaklandığı belirlendi. Öz yönetimli öğrenme sürecinin gerekliliklerinden olan güdülenme, öğrencilerin akademik konularda gösterdikleri ısrar çaba ve istek gibi kendi tutum ve özelliklerine göre değişmekte olup, öğrencinin akademik başarısı ve bu başarının sürekliliği üzerinde etkilidir (Çok ve Kutlu 2018; Yılmazsoy ve Kahraman, 2019). Literatürde üniversite öğrencilerinin interneti çoğunlukla sosyal medya, oyun, film izleme vb. amaçlarla kullandıkları ve internette geçirdikleri süre ile derslerden aldıkları puanlar arasında ters orantı olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Kibona ve Mgaya 2015; Yıldız ve Demir 2016; Genç, Durğun, Kara ve Çakir, 2018). Dolayısıyla çalışmamızdan elde edilen interneti çevrim içi ders amacıyla kullanan öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu bulgusu literatürü destekler niteliktedir. İnterneti çevrimiçi öğrenme amacıyla kullanan öğrencilerin akademik başarı sağlama konusunda daha fazla istek ve çaba gösterdikleri, bu durumun güdülenme düzeyine olumlu yansıdığı düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde öz yönetimli öğrenme becerilerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşıldı. Öz yönetimli öğrenme becerileri ölçeğinin alt boyutları; öz izleme, güdülenme, öz kontrol ve özgüven ortalamasının üzerinde puan aldı. Öğrencilerin interneti çoğunlukla çevrimiçi ders ile oyun ve eğlence amacıyla kullanımına göre öz yönetimli öğrenme becerileri alt boyutlarından olan güdülenme düzeyleri farklılaştı. Bu amaçla uzaktan eğitim sistemi ile verilen derslerde yenilikçi öğrenme yöntemleri kullanılarak öğrencilerin çevrimiçi derslere katılımı artırılmalıdır. Ayrıca hemşirelik ders içeriklerinde uzaktan eğitim ve öz yönetimli öğrenme becerilerinin kullanımı konularına yer verilerek öğrencilerin bu konularda bilgi edinmesi sağlanabilir. Öz yönetimli öğrenmeyi etkileyen faktörlerin daha net belirlenmesi amacıyla okul dışında öğrenme ortamlarının da incelendiği, hemşirelikte 1.,2.,3. ve 4. sınıf düzeyinde eğitim alan daha geniş örnekleme yürütülmesi önerilir. Bununla birlikte hemşirelik eğitimcilerinin uzaktan eğitimde öğrencilerin öz yönetimli öğrenme süreçlerine katılımı ile ilgili nitel çalışmaların ve öğrencilerin öz yönetimli öğrenme becerilerini güdülenmeye yarı deneysel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılığı bir üniversitenin hemşirelik birinci sınıf öğrencileri ile yürütülmüş olmasıdır.

KAYNAKLAR

- Artsın, M., Koçdar, S., & Bozkurt, A. (2019). Öğrenenlerin öz-yönetimli öğrenme becerilerinin kitlesel açık çevrimiçi dersler bağlamında incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 1-30. doi: 10.18039/ajesi.681905
- Cho, S., & Jang, S. J. (2022). Nursing students' motivational and self-regulated learning during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Nursing & Health Sciences*, 24(3), 699-707. doi: 10.1111/nhs.12968
- Csapo, B. (2007). Research into learning to learn through the assessment of quality and organization of learning outcomes. *The Curriculum Journal*, 18(2), 195-210. doi:10.1080/09585170701446044
- Çok, R., & Kutlu, M. (2018). Üniversite öğrencilerin ders esnasında ders dışı internet kullanım davranışları ile akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(1), 1-21.
- Duman, S. N. (2020). Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Eker, C. (2014). Öz-düzenlemeli öğrenme modellerine karşılaştırmalı bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(8), 417-433.
- Genç, Y., Durğun, A., Kara, H. Z., & Çakir, R. (2018). İnternet kullanımının üniversite öğrencilerinin yalnızlık algılarına etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(2), 301-336.
- Grover, K. (2015). Online social networks and the self-directed learning experience during a health crisis. *International Journal of Self-Directed Learning*, 12(1), 1-15.
- Hasgören S.G (2021). Pandemi döneminde üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerileri açısından deneyimleri. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Hong, J. C., Lee, Y. F., & Ye, J. H. (2021). Procrastination predicts online self-regulated learning and online learning ineffectiveness during the coronavirus lockdown. *Personality And Individual Differences*, 174, 110673. doi: 10.1016/j.paid.2021.110673
- İlaslan, N., & Demiray, A. (2021). Koronavirüs 2019 pandemi sürecinde hemşirelik eğitimi: Belirsizlikler ve öneriler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(2), 171-176.
- Karagülle, S., & Berkant, H.G. (2022). Üniversite öğrencilerinin öz yönetimli öğrenme becerilerinin ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 669-710.
- Kibona, L., & Mgaya, G. (2015). Smartphones' effects on academic performance of higher learning students. *Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology*, 2(4), 777-784.
- Knowles, M. S. (1975). Self-directed learning: A guide for learners and teachers. *Group & Organization Management*, 2(2), 256-257.
- Kurt, E., & Eskimez, Z. (2022). Examining self-regulated learning of nursing students in clinical practice: A descriptive and cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 109, 105242. doi: 10.1016/j.nedt.2021.105242
- Nazarianpirdosti, M., Janatolmakan, M., Andayeshgar, B., & Khatony, A. (2021). Evaluation of self-directed learning in nursing students: A systematic review and meta-analysis. *Education Research International*, ID 2112108, 1-8. doi: 10.1155/2021/2112108
- Orkun, M.A., & Bayırlı, A. (2019). Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 2(1), 64-74.
- Öztürk, D. (2015). Uzaktan eğitime hemşirelik eğitimi penceresinden bir bakış. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 229-234.
- Pelikan, E. R., Lüftenegger, M., Holzer, J., Korlat, S., Spiel, C., & Schober, B. (2021). Learning during COVID-19: the role of self-regulated learning, motivation, and procrastination for perceived competence. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 24(2), 393-418. doi: 10.1007/s11618-021-01002-x
- Recepoglu, S. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öz-yönetimli öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 551-569.
- Robb, M.K. (2016). Self-regulated learning: Examining the baccalaureate millennial nursing student's approach. *Nursing Education Perspectives*, 37(3), 162-164. doi: 10.5480/14-1349
- Salamonson, Y., Ramjan, L.M., Van den Nieuwenhuizen, S., Metcalfe, L., Chang, S., & Everett, B. (2016). Sense of coherence, self-regulated learning and academic performance in first year nursing students: A cluster analysis approach. *Nurse Education in Practice*, 17, 208-213. doi: 10.1016/j.nepr.2016.01.001
- Subaş, F., & Karaçay, P. (2023). Factors associated with nursing students' self-regulated learning in clinical practicum: A descriptive cross-sectional study. *Nursing & Health Sciences*, 25(1), 98-107. doi: 10.1111/nhs.12997
- Sümen, A., & Evgin, D. (2022). Self-regulated learning levels of nursing students and their views on distance education. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 45-56. doi: 10.30569/adiyamansaglik.967965
- Tekkol, İ. A., & Demirel, M. (2018). Öz-yönetimli öğrenme becerileri ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(2), 85-100.
- Telli Yamamoto, S.G., & Altun, D. (2023). Türkiye'de deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136.
- Ünal, K.S., & Ağaçdiken, S. (2017). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik esasları dersinden beklentileri? Nitel bir çalışma. *Journal of Current Researches on Health Sector*, 7(2), 87-96.
- Wong, F.M.F., Tang, A.C.Y., & Cheng, W.L.S. (2021). Factors associated with self-directed learning among undergraduate nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 104, 104998. doi: 10.1016/j.nedt.2021.104998
- Yıldız, A., & Demir, F.M. (2016). Üniversite öğrencilerinin internet ve sosyal medya kullanım amaçlarının belirlenmesine yönelik bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Journal of Social Sciences & Humanities Researches*, 17(37), 18-36.
- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2019). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öz-yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2), 783-818. doi: 10.30831/akukeg.429362
- Yu, Z. (2021). The effects of gender, educational level, and personality on online learning outcomes during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18(1), 2-17. doi: 10.1186/s41239-021-00252-3